

'Deniz yaşam karmaşasının kaynağıdır'

Denizi daha iyi tanımamızı sağlayan rehber niteliğindeki 'Kültürü ve Görgüsüyle Denizcilik' kitabıyla okur karşısına çıkan Cem Gürdeniz, "Yaşamın çelişkilerini, iyi günün kötü günün, iniş ve çıkışın doğadaki felsefesini en iyi deniz öğretir" diyor.

EFNAN ATMACA
efnanatmaca@gmail.com

Bir deniz ülkesinde yaşıyoruz. Denizden gelenlerle hem maddi hem manevi zenginleşiyoruz. Özellikle son yıllarda denize olan ilgi daha da arttı. Peki deniz bize bu kadar cömert olurken biz ona nasıl davranıyoruz. Denizi yeterince tanıyor, biliyor ve koruyor muyuz? Elbette hepimiz cevabın 'hayır' olduğunu biliyoruz. Denizi daha iyi tanımak, kültürü, görgüsünü öğrenmek için şimdi bir kitap var elimizde. Cem Gürdeniz'in yazdığı 'Kültürü ve Görgüsüyle Denizcilik'... Gürdeniz kitabın giriş yazısında Mümtaz Yelkenci ve amatör denizcilerden merhum Muhittin Öney'in yazdığı 'Yat Bayrakları' adlı kitaba atıfta bulunarak deniz görgüsünün ne demek olduğunu onların tanımıyla açıklıyor: "Yatçılığın sadece iyi yelken kullanmak veya iyi navigasyon bilmeye inhisar etmeyip, temelleri asırlar öncesine varan bir gelenek ve ritüele dayandığı muhakkaktır."

EDEBİYATTAN RESİM SANATINA...

■ 'Kültürü ve Görgüsüyle Denizcilik' kitabını yazma fikri nasıl doğdu, neydi sizi böyle bir kitapla buluşturmaya iten neden?

2006 yılında deniz jeopolitiğimize kazandırdığım 'mavi vatan' kavramı çerçevesinde Türkiye'nin denizleşmeye ihtiyacını her ortamda değişik boyut ve kapsamda vurguluyorum. Kamuoyunda deniz jeopolitik farkındalığın her geçen gün büyüdüğünü söyleyebilirim. Ancak kültür ve görgü boyutunda, yani denizleşmenin ruhu boyutunda bir eksiklik vardı. Bu kitap denizciliğin maddi



boyutunun ötesinde denizcilik kültürünü edebiyattan resim sanatına, gemi modelciliğinden su sporlarına uzanan çok geniş bir yelpazede tüm unsurlarıyla anlatmaya çalışıyor. Aynı zamanda Türkiye'nin denizcilik gücünü ve denizleşme sürecini de tarihsel dönemlere göre değerlendiriyor. Kitabın ikinci bölümünde, örf, âdet, gelenek, görgü alanlarında halen ülkemizde büyük eksikliği her gün yaşanan konulara değindim. Bu bölümün geniş kapsamı ve kurallar bütünü ile Türkiye'de bir ilk olduğunu söyleyebilirim.

MAVİ BİR GEZEĞENDE YAŞIYORUZ

■ Kitabın önemli bir kısmı deniz ve sanat üzerine. Bir deniz insanı olarak nasıl bir bağ var sanat ile deniz arasında sizce?

Deniz ve denizcilik kültürü uygarlık tarihinin en eski kültür alanıdır. Kabaca 5000 yıllık bir geçmişi vardır. Sümer tabletlerinden, Hammurabi kanunlarına kadar pek çok yerde yazılı belgelerle karşımıza çıkar. Yerkürenin yüzde 80'ine yakını su olduğuna göre aslında hepimiz mavi bir gezegende yaşıyoruz. Deniz ve denizcilik hayatımızın en önemli yaşam kaynağıdır. Uluslararası ticaretin yüzde 90'ı denizler üzerinde hareket eder. İnsanlık protein ihtiyacının yarısından fazlasını denizden sağlar. 7.5 milyar dünya nüfusunun yüzde 95'i denizin 1000 km'si içinde yaşıyor. 15 milyon ve üzeri nüfusa sahip 12 mega şehrin dokuzu liman kenti. İnsan hayatının denizle iç içe olduğu bu kadar yoğun ortamda denizin sanatın her türüyle buluşması olağan bir sonuçtur. Edebiyattan resme müzikten sinemaya her alanda sanatın deniz ve denizcilikle buluştuğunu görmekteyiz. O nedenle kitabımda sanata önemli bir yer ayırdım.

DENİZE SAYGI, ONA ASLA RAKİP OLMAMAKTAN GEÇER

■ Kitabınız tam bir rehber, deniz tutkunları için başucu kitabı. Denizde olmak, denizi anlamak özetle denizle bütünleşmek ne verir insana? Nasıl değiştirir bir insanı? Ve verdiklerinin karşılığında ne ister deniz bizden?

Deniz ebedi canlılık ve yaşam karmaşasının kaynağıdır. Kısacası hayattır. Yaşamayı ve canlılığı denizle iç içeyken daha iyi anlarsınız. Yaşamın çelişkilerini,

iyi günün kötü gününün, iniş ve çıkışın doğadaki felsefesini en iyi deniz öğretir. Fırtınalara katlanmayı, sakin denizlerde fırtınaya hazır olmayı, en zor fırtınanın bile geçeceğini denizde öğrenirsiniz. Tekneniz de denizle etkileşimin aracıdır. Onunla bütünleşmek için doğa disiplini, teknik disiplin ve personel disipliniyle hareket edersiniz. Bu disiplinlere uymazsanız batır, karaya oturur veya çatma yaşarsınız. Deniz, o nedenle tekne üzerinden hayatımıza denge ve düzen getirir. Dört metrelik bir kürekli sandalı sekiz yaşında çocuğa verin, onun hayatının nasıl şekillendiğini görürsünüz. Ben bunu yaşamış biriyim. Doğa ile mücadele ve birlikte yaşamayı, tekneye bakım yapmayı, kürek çekmeyi, sorumluluk almayı, paylaşmayı, balık tutmayı, fırtınada emniyetini düşünmeyi küçücük yaşta dört metrelik bir sandal size öğretir. Kısacası deniz hayatı ciddiye alarak, her anın hakkını vererek yaşamayı öğretirken, yüzmenin, kürek çekmenin, yelken yapmanın, deniz ürünleri ile beslenmenin moral ve sağlığa katkıları ile hayat kalitenizi artırır. Karşılığında deniz sizden tek şey ister. Ona saygı duymanızı. Saygının temeli de denizi ve çevresini temiz tutmaktan ve onunla asla rakip olmamaktan geçer. ■



KÜLTÜRÜ VE GÖRGÜSÜYLE DENİZCİLİK

Cem Gürdeniz
Yapı Kredi Yayınları, 2022
208 sayfa.